

Lithuanian translation of
Beating cervical cancer
The HPV vaccine – questions and answers for parents of girls in Years 9, 11 and 12

Kova su gimdos kaklelio vėžiu ŽPV vakcina – klausimai ir atsakymai 9, 11 ir 12 klasėse besimokančių mergaičių tėvams

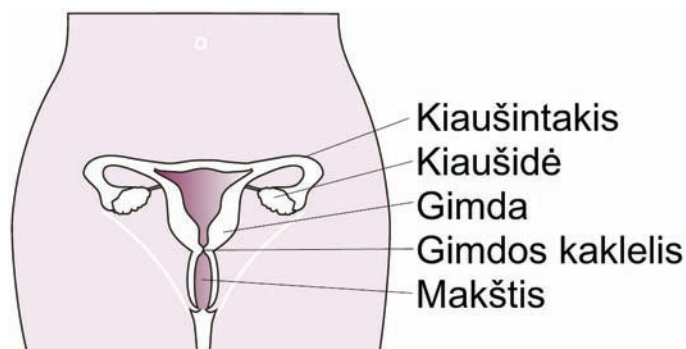
**Šis klausimų ir atsakymų apie ŽPV lankstinukas yra priedas
prie informacinio lapelio, kurį Jūsų duktė gavo mokykloje.**

Jame pateikiami atsakymai į galimus Jūsų klausimus apie žmogaus papildomos viruso (ŽPV) vakciną, kuri apsaugo nuo gimdos kaklelio vėžio. Šia vakcina paprastai skiepijamos 12–13 metų amžiaus mergaitės (9 klasių moksleivės), tačiau kurį laiką ja bus skiepijamos ir 14–16 metų amžiaus mergaitės (11 ir 12 klasių moksleivės).

Išsamesnę informaciją rasite adresu www.helpprotectyourself.info

Kas yra gimdos kaklelio vėžys?

Gimdos kaklelio vėžys pažeidžia kaklelį, t. y. siaurąją gimdos dalį (žr. 1 pav.). Nuo gimdos kaklelio vėžio JK kasmet miršta apie 1000 moterų. Šį vėžį sukelia žmogaus papilomos virusas arba ŽPV, kuris persiduoda nuo vieno žmogaus kitam lytinės veiklos (nebūtinai lytinių santykių) metu. Šiuo virusu užsikrečia ir vyrai, ir moterys. Egzistuoja daugiau kaip 100 žmogaus papilomos viruso tipų, tačiau tik 13 jų sukelia vėžį, o dažniausiai (daugiau nei 70 proc.) jį sukelia du viruso tipai – t. y. 16 ir 18.

1 pav. Gimdos kaklelis yra siauroji gimdos dalis

ŽPV vakcina yra siūloma Jūsų dukrai, siekiant ją apsaugoti nuo gimdos kaklelio vėžio, kurį dažniausiai sukelia 16 ir 18 tipo virusai. Ateityje galbūt bus sukurta vakcina, apsauganti nuo kitų viruso tipų, sukeliančių gimdos kaklelio vėžį.

Kaip ŽPV sukelia vėžį?

Virusas patenka ant išorinių gimdos kaklelio ląstelių, kur puikiai prisitaiko prie žmogaus organizmo išsilaiko keletą metų. Vėliau dėl neaiškių priežasčių jis šias ląsteles pažeidžia. Gimdos kaklelio tikrinimo priežastis yra nustatyti ląstelių pokyčius, kuriuos nustatčius ankstyvojoje stadijoje galima išgydyti ir tokiu būdu išvengti gimdos kaklelio vėžio. Negydant gali išsivystyti vėžys – labai sunki liga, pasibaigianti mirtimi.

Daugumai žmonių šis virusas vėžio nesukelia, tačiau tam tikrai daliai žmonių – sukelia. Paprastai moterys nežino, kad yra užsikrėtusios šiuo virusu, nes jis nesukelia jokių ligos požymių.

Ar vakcina gali apsaugoti nuo visų gimdos kaklelio vėžio atvejų?

Vakcina apsaugo nuo dviejų viruso tipų, sukeliančių daugiau nei 70 proc. gimdos kaklelio vėžio atvejų. Vakcina neapsaugos nuo kitų vėžį sukeliančių tipų, todėl moterys privalo patikrinti gimdos kaklelį (atlikti tepinėlio tyrimus). Tai privalės daryti ir Jūsų dukra, kai bus vyresnė.

Pasiskiepijus šia vakcina, rizika Jūsų dukrai susirgti gimdos kaklelio vėžiu sumažėja daugiau nei 70 proc.

Ar vakcina gali apsaugoti nuo kitų lytiniu keliu plintančių infekcijų?

Ne, ši vakcina neapsaugos Jūsų dukters nei nuo kitų lytiniu keliu plintančių ligų, pvz., chlamidijos, nei nuo nėštumo. Todėl labai svarbu, kad savo dukrai laiku paaiškintumėte apie saugius lytinius santykius.

Kokia yra vakcinės poveikio trukmė?

Tyrimai parodė, kad skiepiai užtikrina veiksmingą apsaugą ne mažiau kaip šešerius metus, tačiau tikimasi, kad poveikio trukmė yra ilgesnė. Vyksta tyrimai dėl ilgalaikės apsaugos įvertinimo. Jei vėliau bus reikalinga pakartotinė vakcinės dozė, Jūsų dukrai apie tai bus pranešta.

Kokio amžiaus mergaitės skiepijamos?

ŽPV vakcina skiepijamos 12–13 metų amžiaus sulaukusios mergaitės – 9 klasių moksleivės. Be to, šiais metais bus vykdoma papildoma programa, kurios metu bus skiepijamos 14–16 metų mergaitės, besimokančios 11 ir 12 klasėse. Nors abejojama, ar tokio amžiaus mergaitės gali užsikrėsti ŽPV, vis dėlto ŽPV yra labai paplitęs ir lengvai perduodamas lytinio aktyvumo metu. Viename ar kitame gyvenimo tarpsnyje šiuo virusu užsikrečia pusė visų gyventojų. Viename ar kitame gyvenimo tarpsnyje šiuo virusu užsikrečia pusė visų gyventojų. Nors dauguma mergaičių pradeda lytinius santykius vėlesniame amžiuje, mergaites rekomenduojama skiepyti, kai joms sueina 12 ar 13 metų. Tai reiškia, kad vakcina bus veiksminga ir apsaugos mergaites nuo ŽPV infekcijos, kai jos taps lytiškai aktyvios.

Kaip skiepijama?

Mergaites skiepys Sveikatos ir socialinės rūpybos skyriaus mokyklos sveikatos priežiūros darbuotojai. Skiepijantis asmuo bus reikiamos kvalifikacijos ir žinos, kaip susidoroti su galinčiomis iškilti problemomis. Slaugytoja arba gydytojas įleis vakciną į žasto raumenis. Vakcina bus leidžiama trimis dozėmis per metus – tik tuomet ji bus veiksminga. Labai svarbu, kad Jūsų dukra nenutrauktų skiepijimosi ir gautų visas tris vakcinų dozes.

Kada mano dukra bus skiepijama?

Kartu su šiuo lankstinuku turėsite gauti sutikimo blanką. Sutikimą reikėtų pasirašyti kiek įmanoma skubiau ir gražinti jį mokyklai. Per mokslo metus Jūsų dukrai bus suleistos trys vakcinų dozės. Manoma, kad vyresnės nei 16 metų merginos yra pakankamai subrendusios ir gali pasirašyti sutikimą pačios, jei nėra kokių nors kitokių rimtų priežasčių.

Ar mūsų šeimos gydytojas žino, kad mano dukra buvo paskiepyta ŽPV vakcina?

Informacija apie skiepijimą ŽPV vakcina bus perduota Jūsų šeimos gydytojo klinikai, kad apie skiepą būtų įrašyta Jūsų dukters medicinos kortelėje.

Ar gali būti koks nors pašalinis poveikis?

Pašalinis vakcinų sukeltas poveikis yra labai silpnas; dažniausiai jis pasireiškia paskiepytos vietos dilgčiojimu ar skaudėjimu. Vakcina atitinka griežtus saugos standartus, leidžiančius ją naudoti JK ir kitose Europos šalyse.

Kartais po paskiepijimo kai kuriems žmonėms išsivysto alerginė reakcija. Ji gali pasireikšti viso kūno ar jo dalies išbėrimu ar niežuliu. Slaugytoja žino, kaip tokiais atvejais elgtis. Tai nėra priežastis nutraukti skiepijimąsi ŽPV vakcina.

Išimtiniais atvejais žmonėms, praėjus keletui minučių po skiepijimo, išsivysto kvėpavimo sutrikimas ir kolapsas. Tai yra anafilaksinė reakcija. Tokia reakcija pasitaiko itin retai, tačiau nėra ko baimintis – slaugytoja arba gydytojas žinos, ką daryti. Paskyrus tinkamą gydymą, jau po kelių valandų dingsta visi nemalonūs pojūčiai.

Ar galima ŽPV vakcina skiepyti mergaitę, jei ji yra alergiška ar serga kitomis ligomis?

Taip. Šia vakcina galima skiepytis ir tuomet, jei mergaitė yra alergiška maistui, serga astma, egzema, šienlige ar kitomis alergijos formomis. Jei vis dėlto nerimaujate arba Jūsų duktė yra labai alergiška lateksui, prieš skiepijimąsi pasitarkite su mokyklos sveikatos priežiūros darbuotojais arba savo šeimos gydytoju.

Mergaitės, kurių imuninė sistema yra pažeista vaistų ar ilgalaikio gydymo, taip pat gali būti skiepijamos, tačiau šiuo atveju vakcina gali būti mažiau veiksminga.

Ar vakcina turi poveikį kitiems vaistams?

Neturima įrodymų, kad vakcina sumažintų kitų vaistų ar kontraceptikų poveikį.

O jei tą dieną, kai mergaitės bus skiepijamos, mano dukters nebus mokykloje?

Mokyklos sveikatos priežiūros darbuotojai susitars su Jūsų dukra dėl skiepavimo kitu metu.

O jei mano dukra jau gyvena lytinį gyvenimą?

Jei mergina jau gyvena lytinį gyvenimą, ji jau gali būti užsikrėtusi ŽPV. Kadangi nežinoma, kokių viruso tipu ji yra užsikrėtusi, ji vis dėlto turėtų pasiskiepyti, nes vakcina ją gali apsaugoti bet kuriuo atveju.

Ką man daryti, jei aš manau, kad mano dukra laukiasi?

Nėra žinoma, kad skiepijimas ŽPV vakcina nėštumo metu keltų kokią nors riziką. Tačiau saugumo sumetimais skiepytis ŽPV vakcina nėštumo metu nerekomenduojama. Taip yra ne todėl, kad baiminamasi ŽPV vakcinės poveikio nėštumo metu, bet todėl, kad apie vakcinės naudojimą nėštumo metu turima mažai informacijos. Jei Jūsų dukra sužino apie nėštumą po to, kai pasiskiepija ŽPV vakcina, ji turėtų pasitarti su savo šeimos gydytoju.

O jei mano dukra nenori skiepytis?

Jeif jūsų dukra nenori skiepytis, ji gali nesiskiepyti. Tačiau dėl pirma pateiktų priežasčių skiepijimasis yra vis dėlto rekomenduojamas. Pasiskiepijusi dabar, ji bus saugesnė ateityje. Patarkite jai pasikalbėti su mokyklos sveikatos priežiūros darbuotojais, jei ji nori sužinoti daugiau informacijos; ji tai gali padaryti viena arba kartu su Jumis.

Jeif mūsų dukra nori skiepytis, o mes, jos tėvai, tam prieštaraujame?

Ši klausimą turėtumėte aptarti su savo dukra ir mokyklos sveikatos priežiūros darbuotojais, kad gautumėte išsamesnės informacijos, tačiau dukra gali priimti savo sprendimą, jei ji supranta visas sutikimo sąlygas. Jūsų dukra turi suprasti, kad pasiskiepijusi dabar, ateityje apsisaugos nuo gimdos kaklelio vėžį sukeliančių dažniausiai pasitaikančių priežasčių.

Kodėl neskiepjami berniukai?

Šios kampanijos tikslas yra apsaugoti mergaites ir moteris nuo gimdos kaklelio vėžio. Akivaizdu, kad berniukai neserga gimdos kaklelio vėžiu, tačiau ir jie privalo žinoti apie saugius lytinius santykius ir ŽPV užsikrėtimo bei platinimo riziką.

Papildomos informacijos apie ŽPV ir klausimų bei atsakymų lankstinuko ir informacinio lapelio kopijas rasite mūsų tinklalapyje adresu www.helpprotectyourself.info

Jei norite klausimų ir atsakymų lankstinuko arba informacinio lapelio kita kalba, apsilankykite mūsų tinklalapyje arba paprašykite, kad juos išspausdintų jūsų mokyklos slaugytoja.

Sveikatos, socialinių paslaugų ir visuomenės apsaugos departamento užsakymu parengė Visuomenės sveikatos tarnyba. Valstybės autorių teisių saugoma medžiaga platinama Jos Didenybės raštinės kontrolieriaus ir Karalienės spaustuvininke Škotijoje leidimu.